

Vlaanderen
is wetenschap

INSTITUUT
NATUUR- EN BOSONDERZOEK

een bloemlezing

Evolutie van de visbestanden in de Schelde

Jeroen Van Wichelen, Jan Breine & Gerlinde Van Thuyne

TRANSF'EAU-dag, grensoverschrijdende waterontmoetingen, Doornik, 25 mei 2023

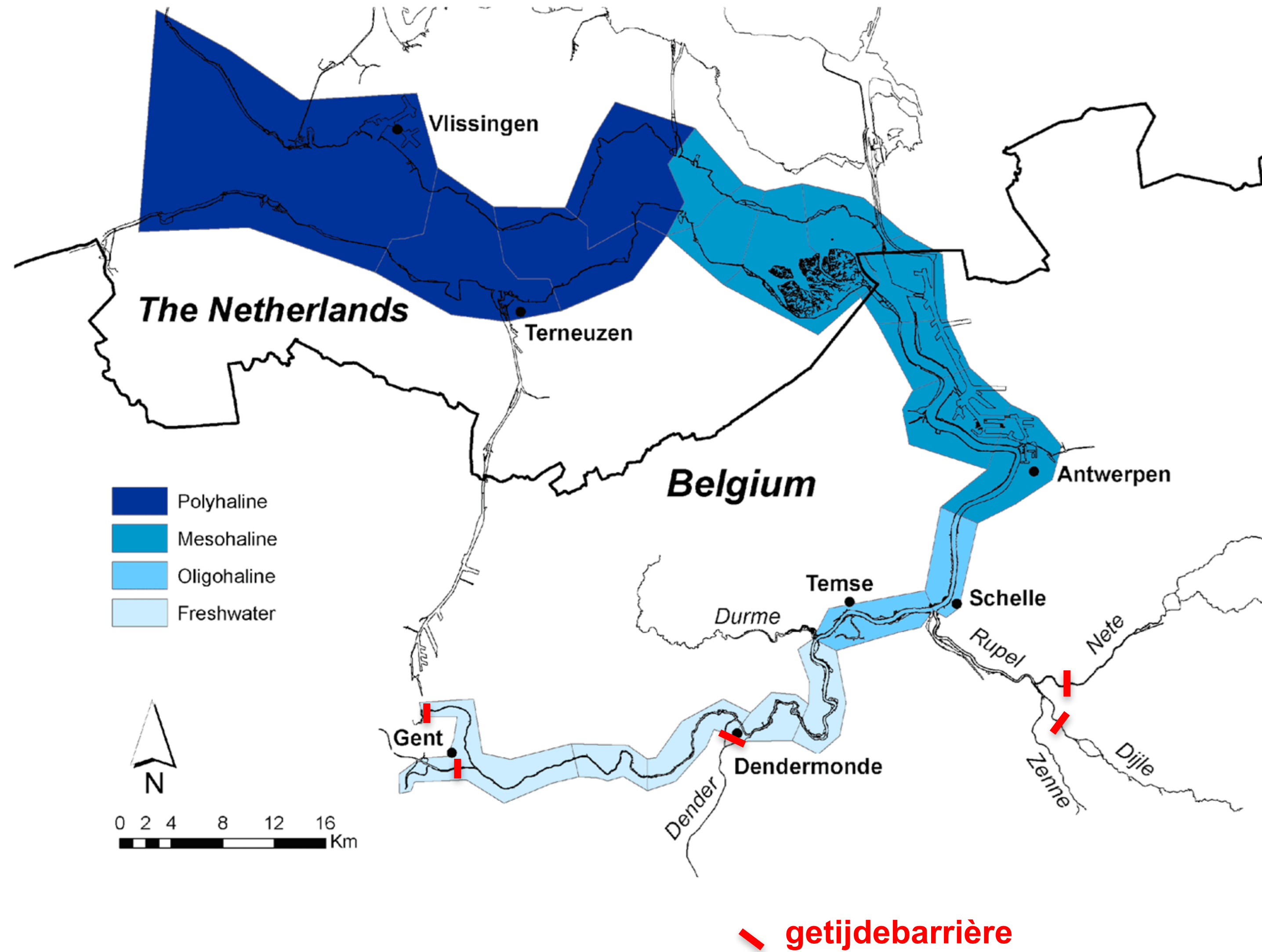

Inhoud

- de Schelde - uniek maar bedreigd
- historische en huidige visbestanden
- over successen en misleunen

De Schelde – een uniek estuarium

maar ook sterke impact vanwege...

baggeren

indijkingen

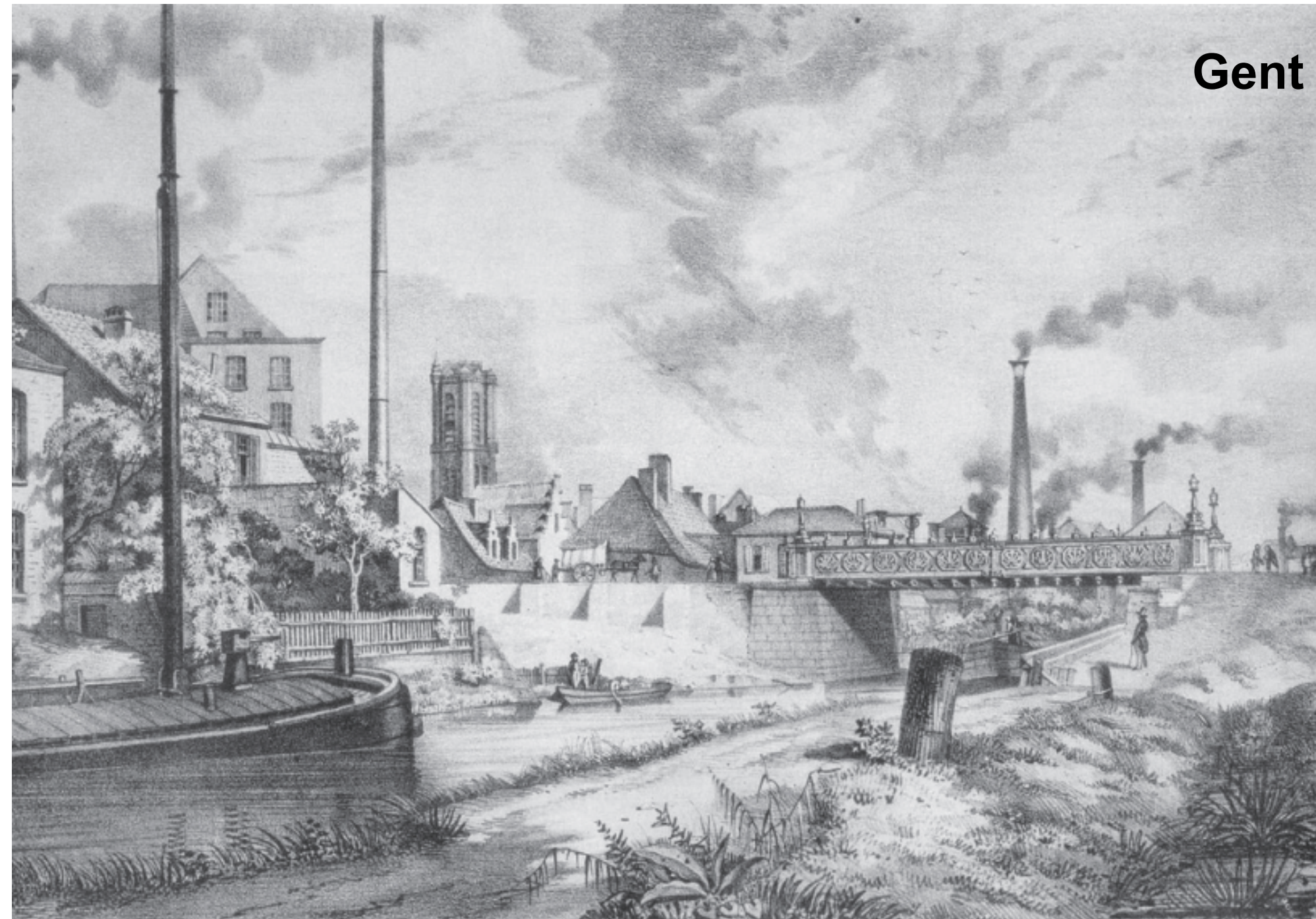
barrières

verontreiniging

sterke waterkwaliteitsafname vanaf 1845 (industrie en riolering)

Gent

Kortrijk

Gouden rivier (Leie)

Historische visbestanden

Soortendiversiteit Beneden-Schelde:

Van den Bogaerde (1825): 41

de Selys-Longchamps (1842): 52 (42 estuarien)

Poll (1945): 47 (41 estuarien)

Vrielynck et al. (2003): 38 (26 estuarien)

Michel Edmond de Selys Longchamps (1813-1900)

De visbestanden in Vlaanderen

anno 1840-1950

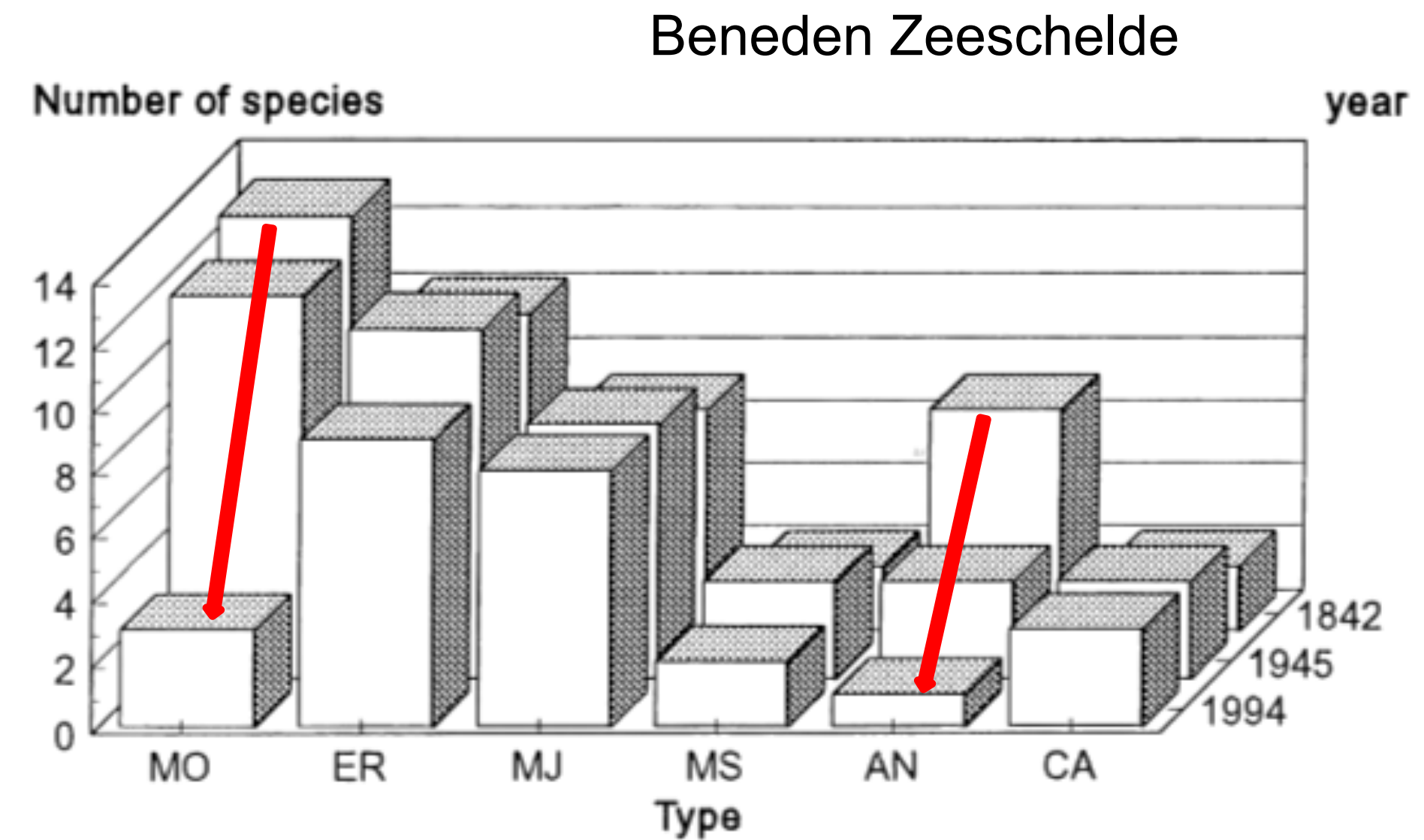

Een historische schets van de referentietoestand van onze waterlopen aan de hand van de visstand, ingevoerd in een databank en vergeleken met de actuele toestand

vooral trekvisseren verdwijnen

- Atlantische zalm/sauman (rond 1920)
- houting/bondelle (?)
- grote marene/corégone (?)
- zeeprik/lamproia marine (rond 1925)
- Europese steur/esturgeon (rond 1925)
- elft/grand alose (rond 1925)
- fint/alose feinte (rond 1950)

Van Damme et al. 1994

teloorgang commerciële visserij

- ansjovis/anchois commun tot 150 ton/seizoen te Kieldrecht
- fint tot 75 vergunningen enkel in Mariekerke
- (paling/anguille)visserij te Baasrode: 30-tal schippers in 1880

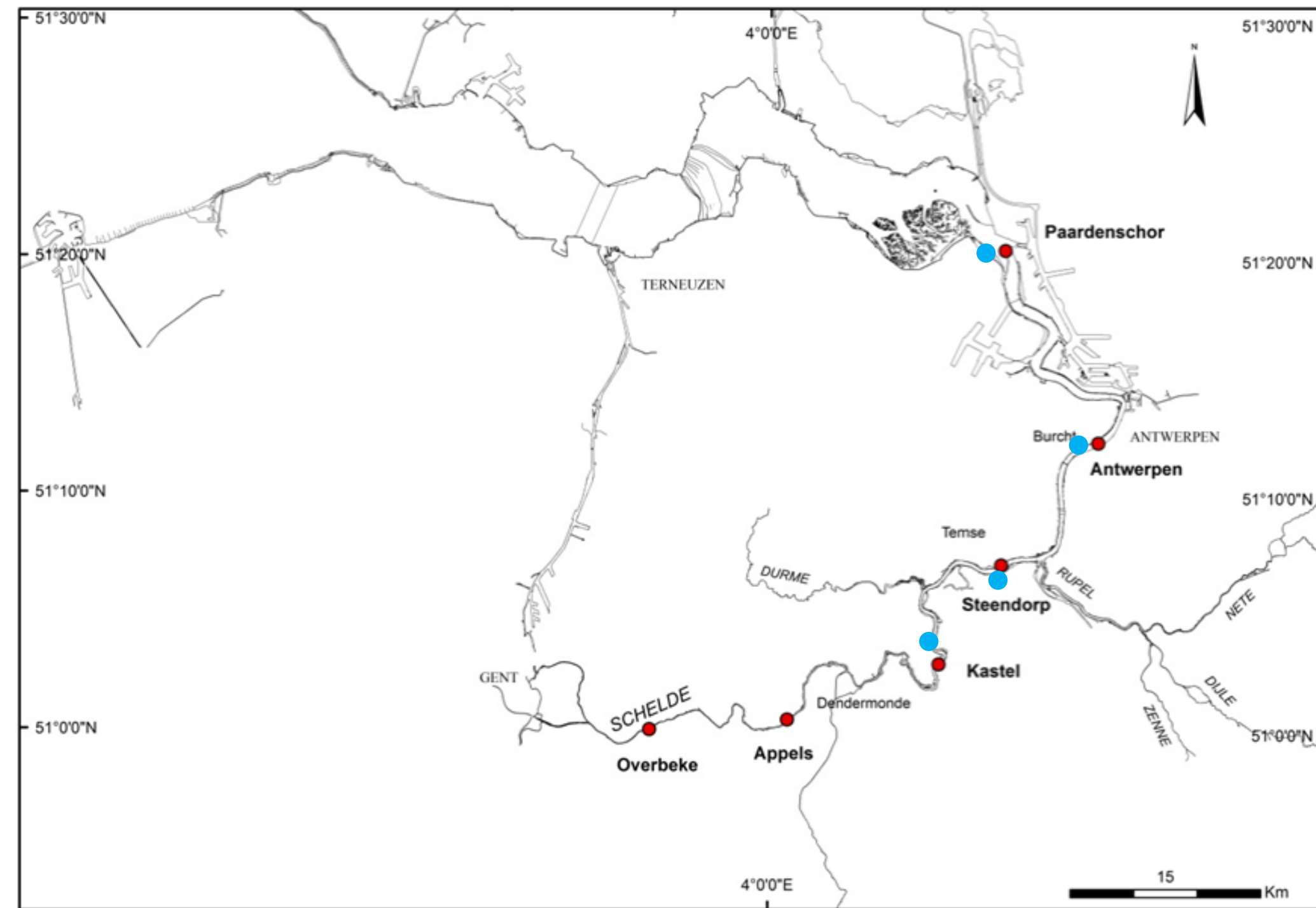

INBO-monitoring Zeeschelde

fuikvisserij sinds 1995

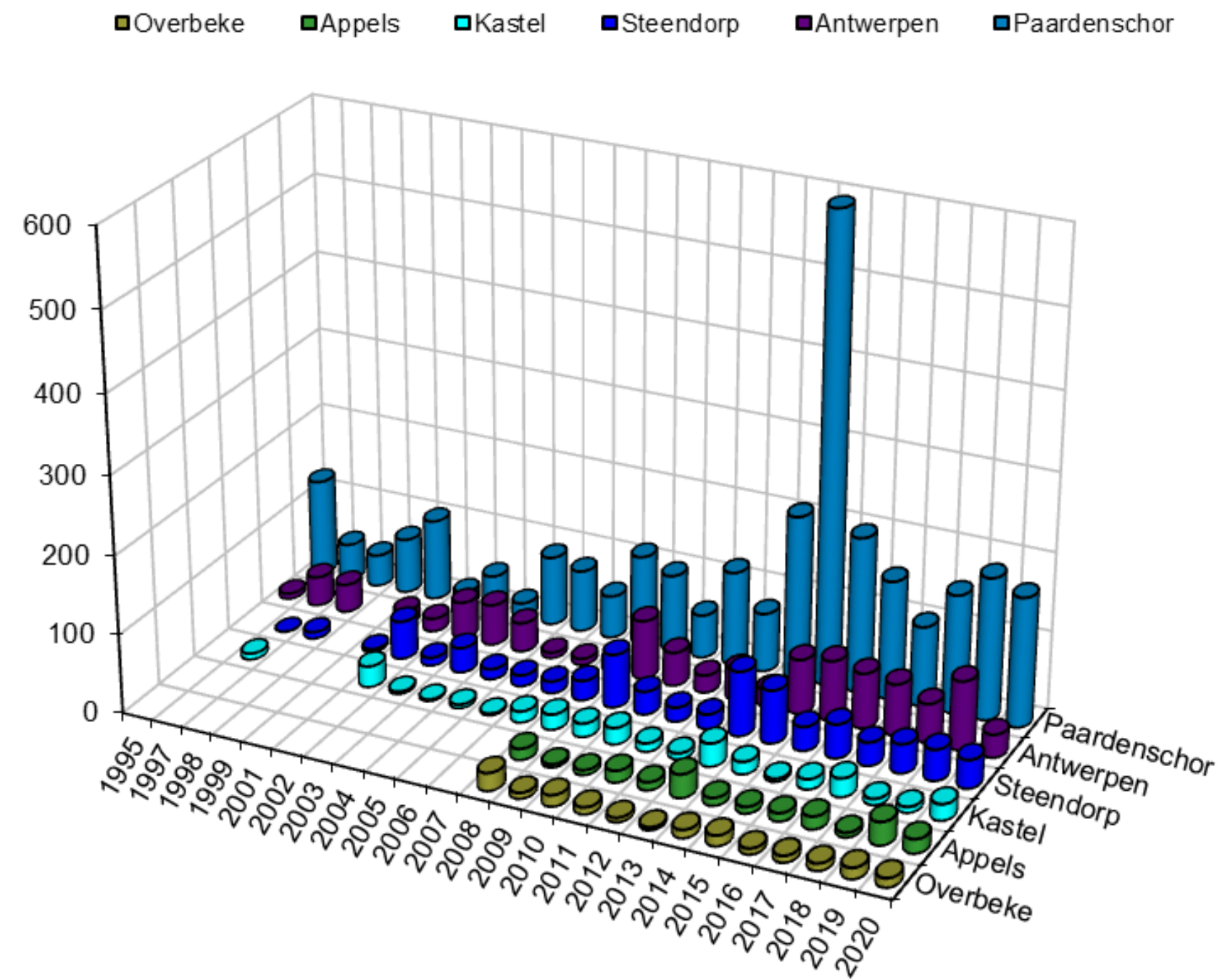
ankerkuilvisserij sinds 2012

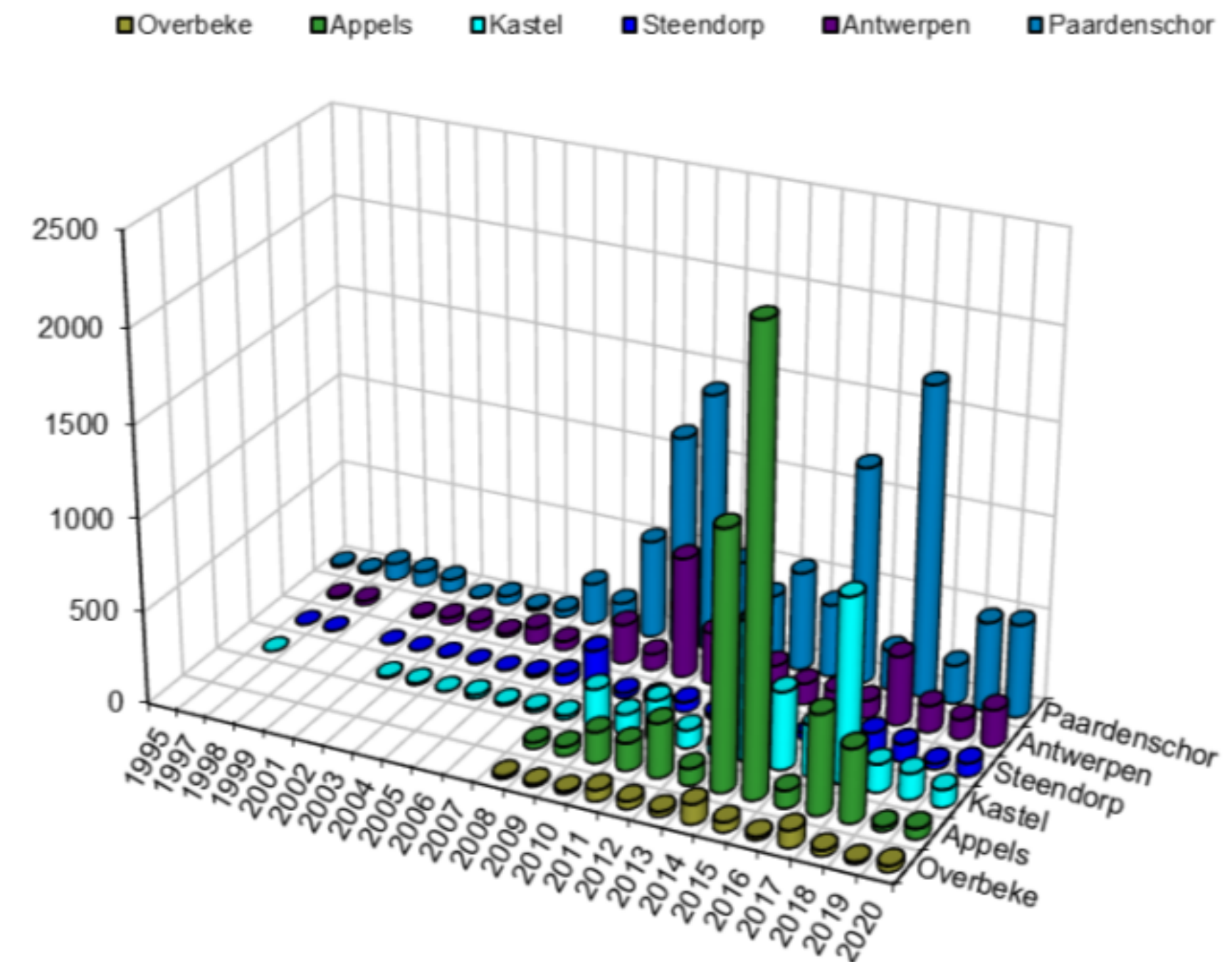

sterke toename in aantal vis (fuikvisserij)

voorjaar

najaar

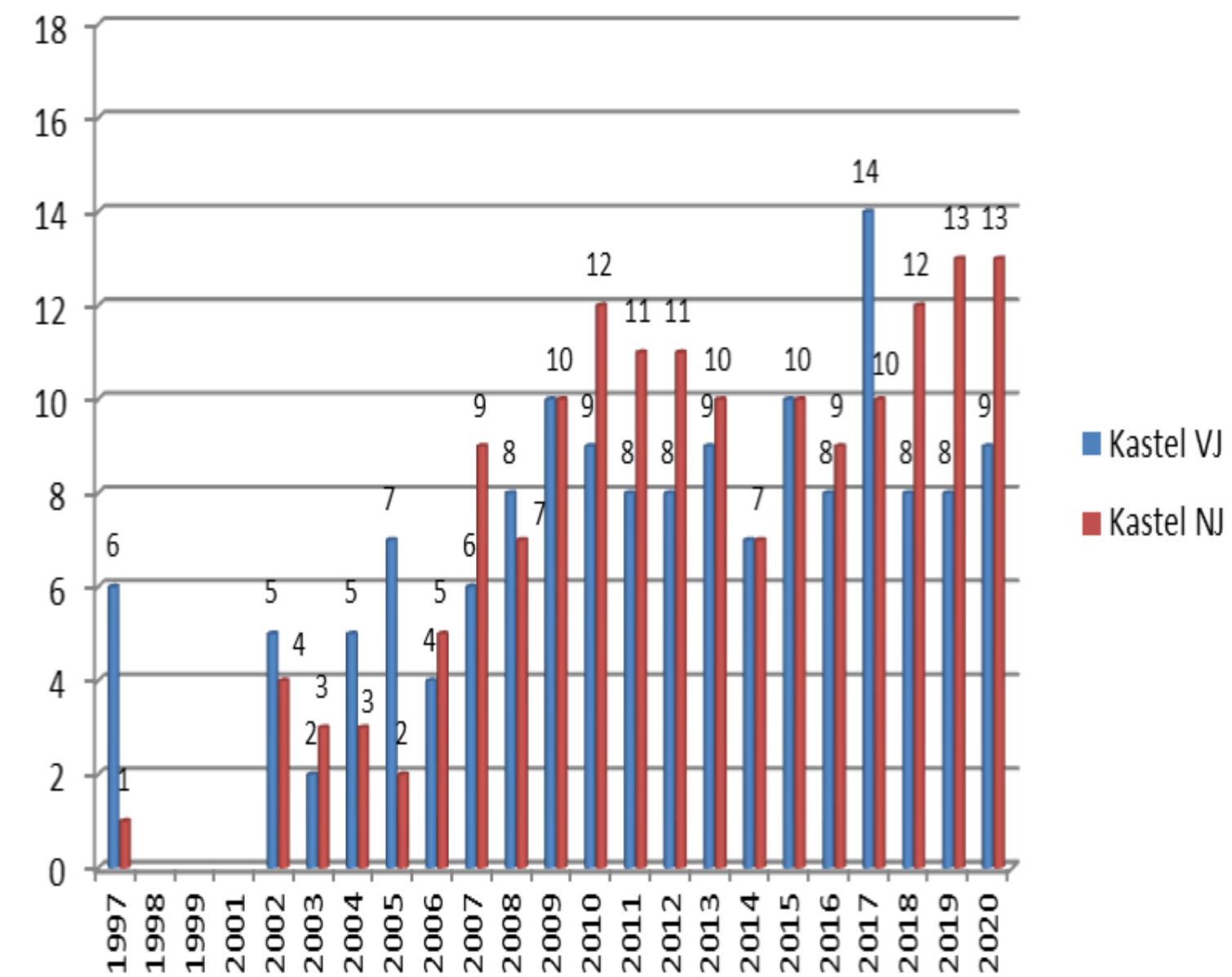
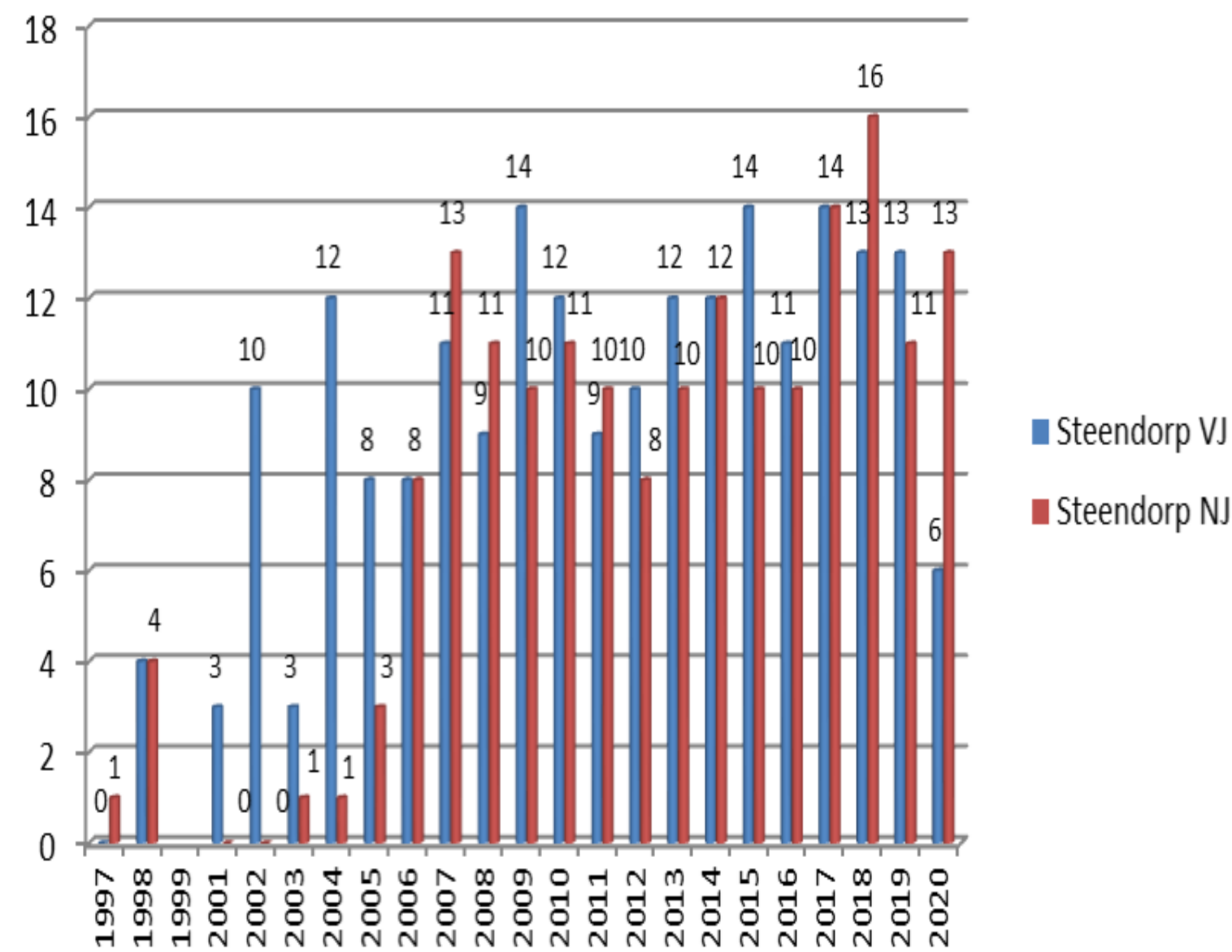
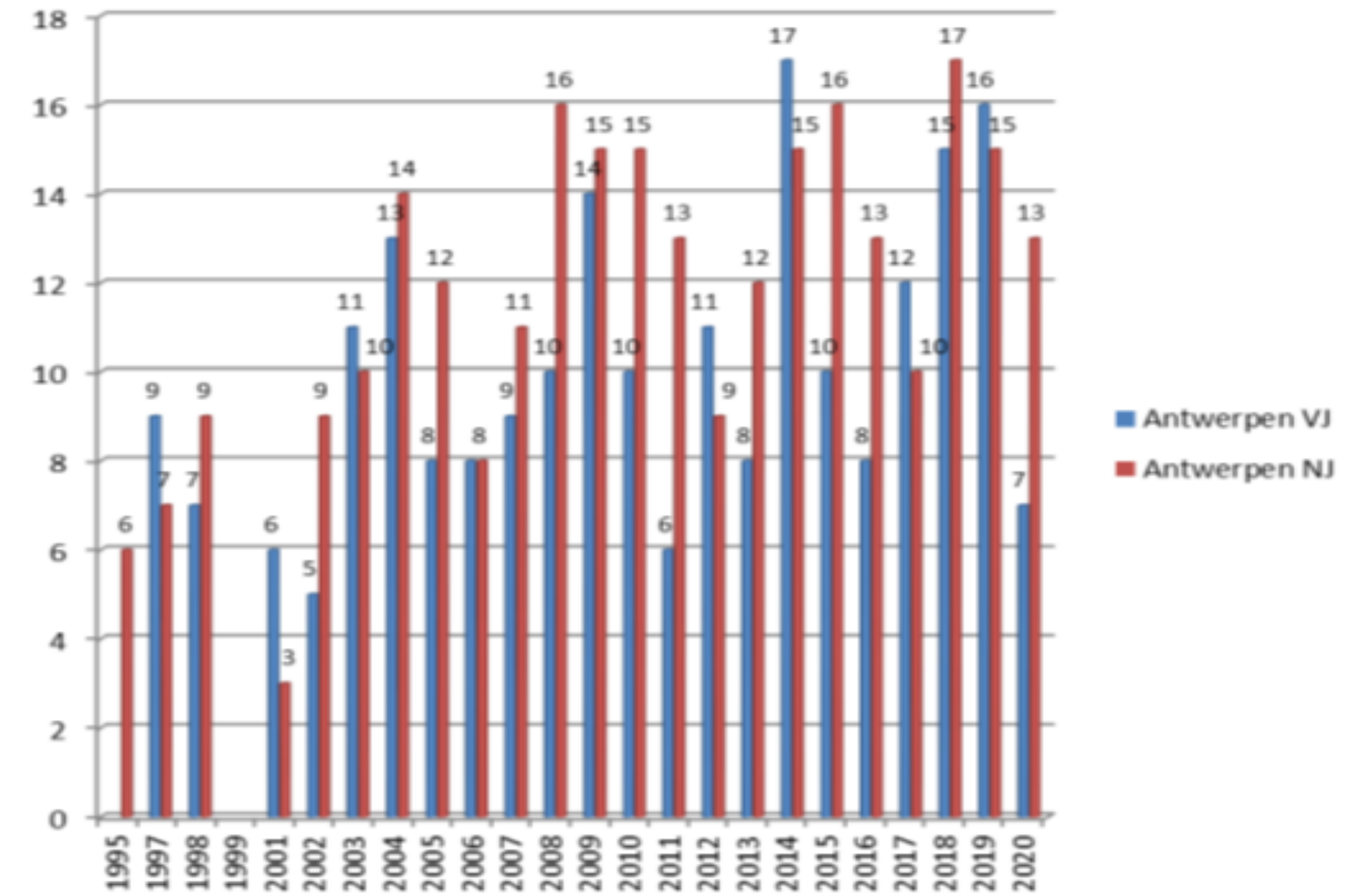
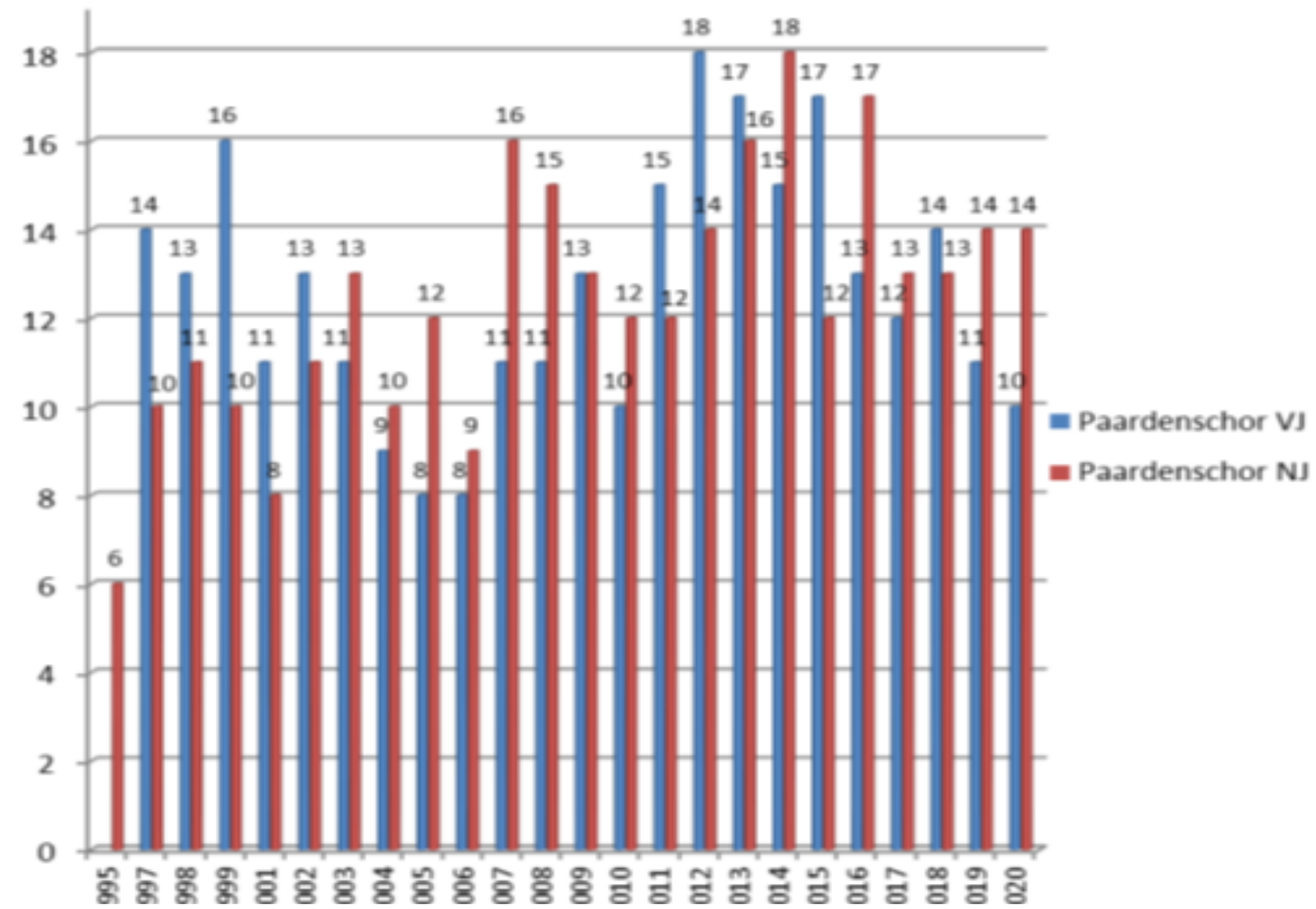

sterke toename in soorten vis (fuikvisserij)

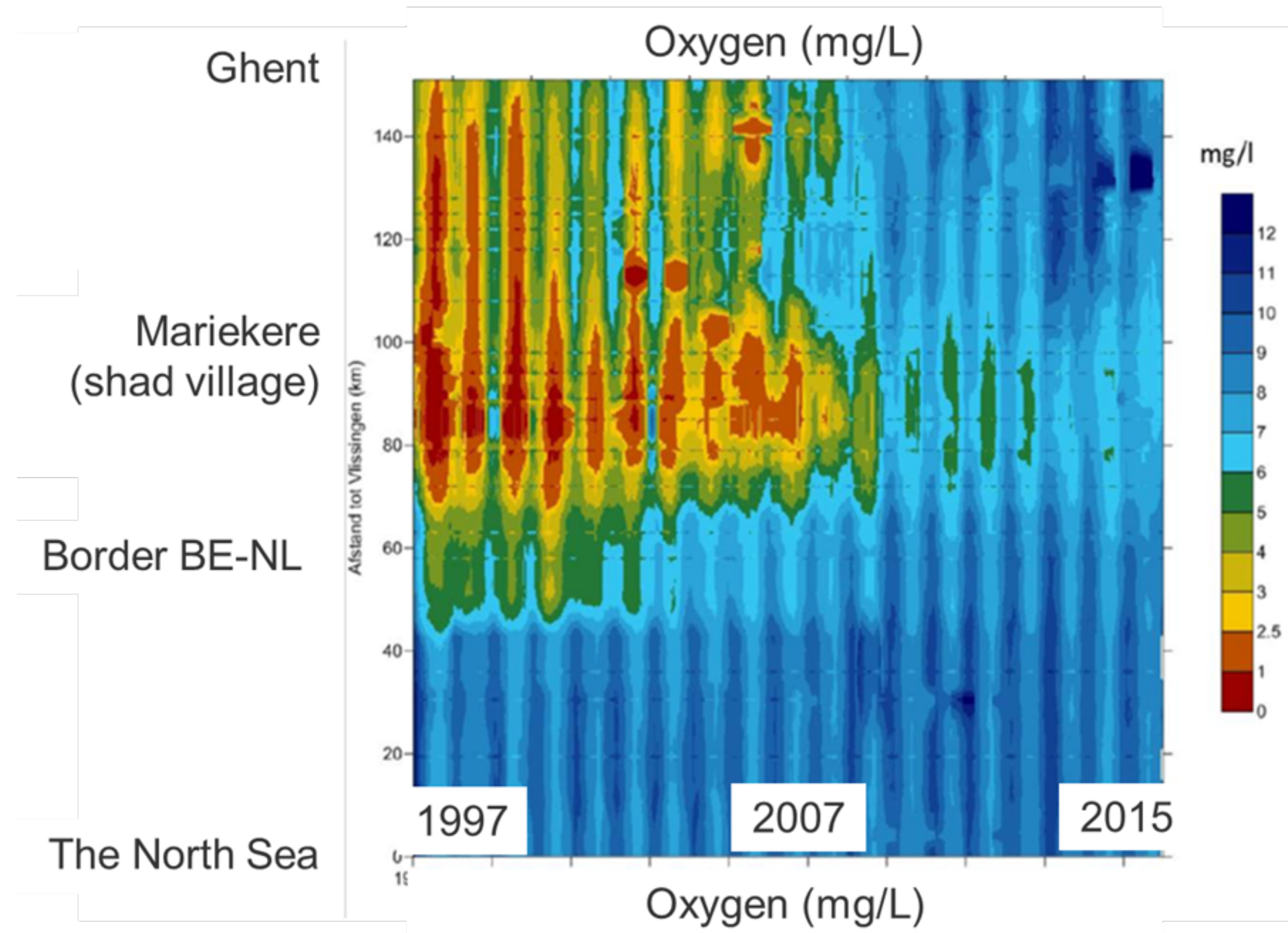
N taxa 2020 = 37

N taxa 1995-2020 = 63

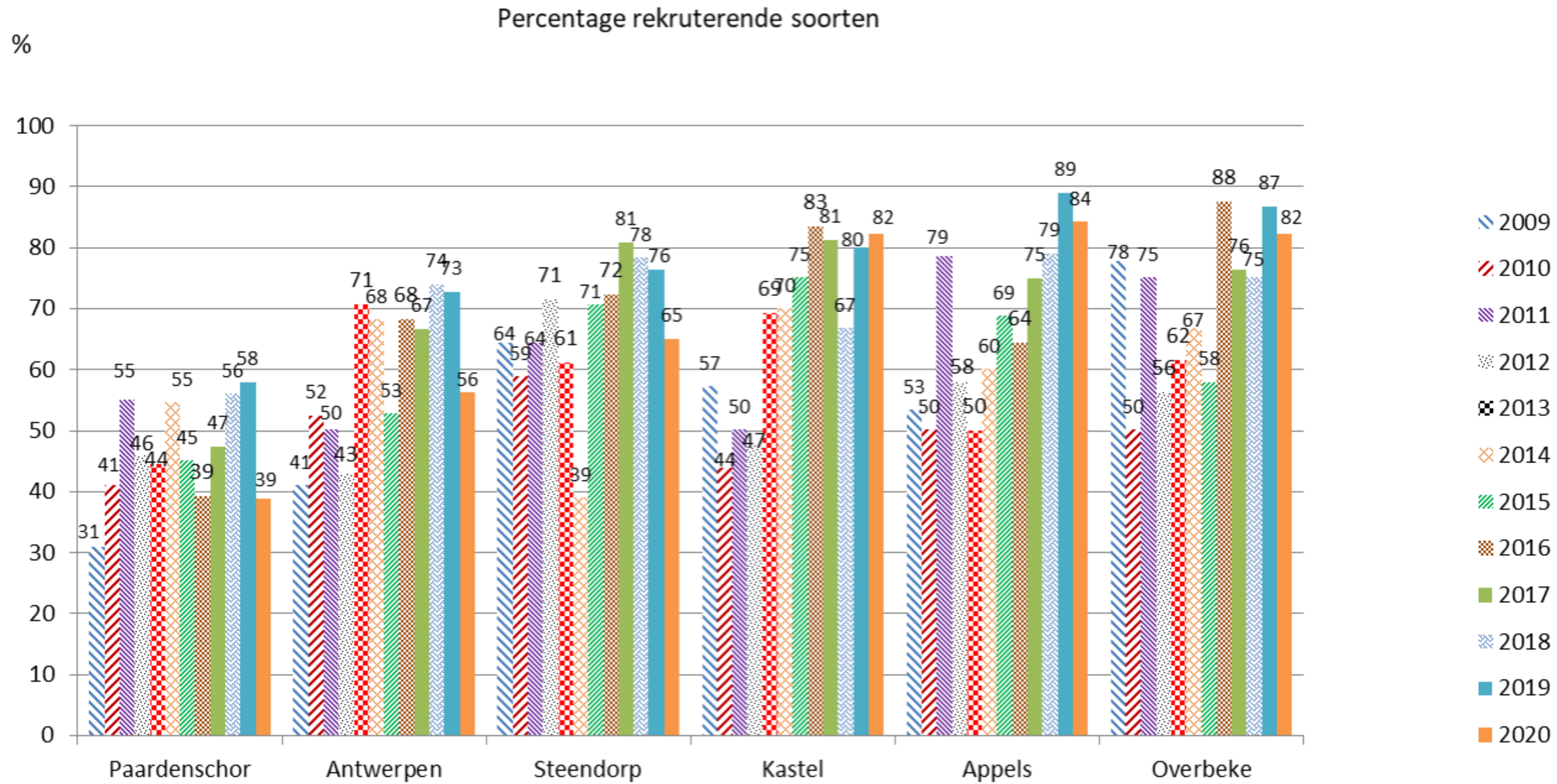

sterke verbetering waterkwaliteit

sterke toename in juveniele vis

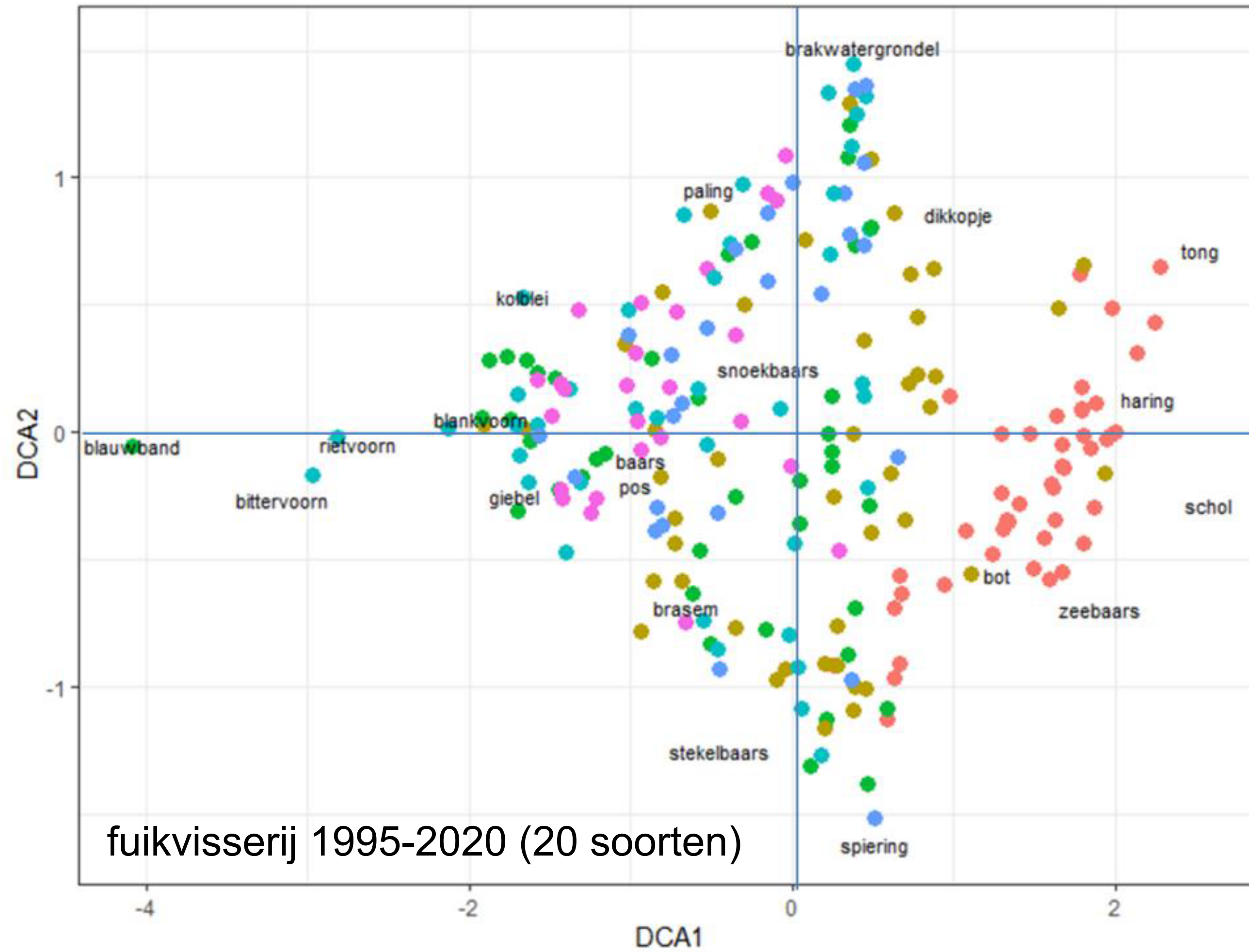

inrichting overstromingsgebieden (Sigma-plan)

sterke uitbreiding estuariene visgemeenschap

fuikevisserij 1995-2020 (20 soorten)

brakwatergrondel/gobie tachté

spiering/éperlan d'Europe

haring/hareng

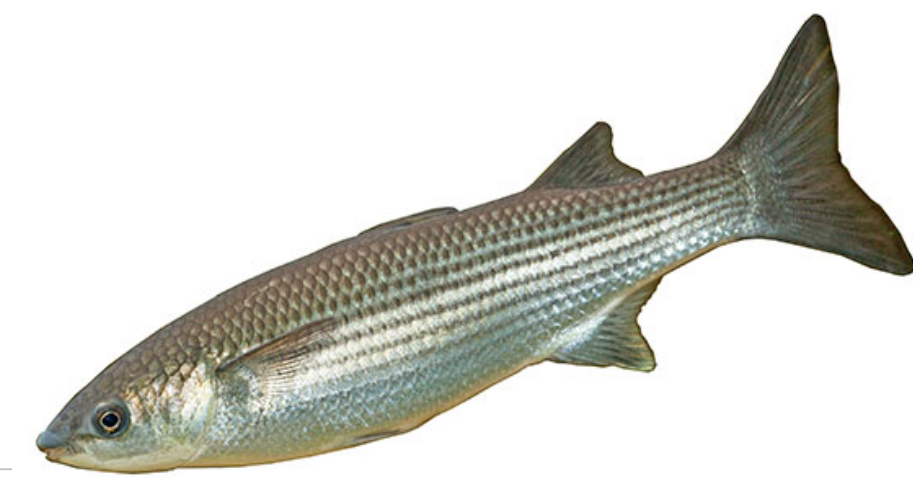
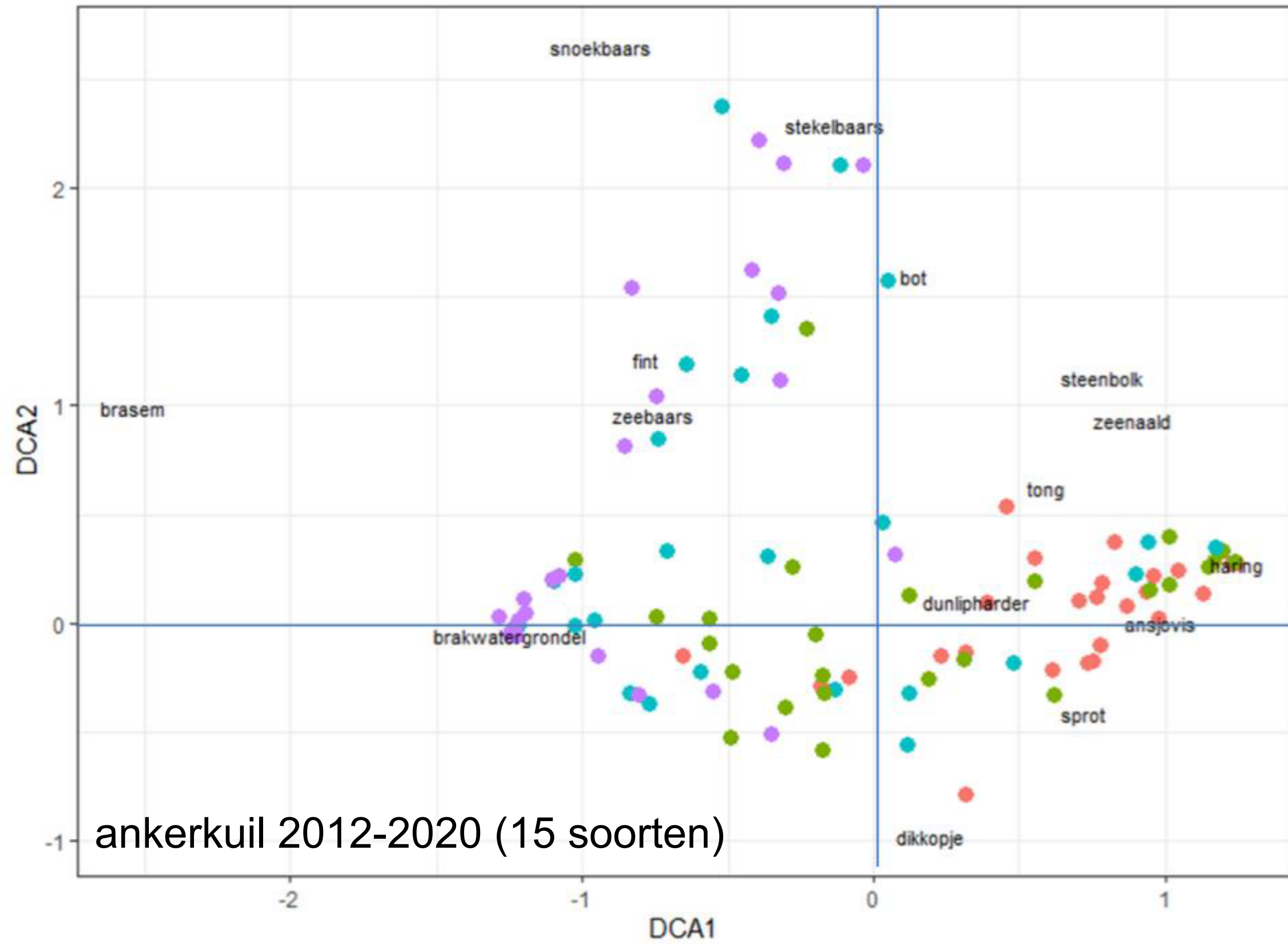

tong/sole commune

bot/flet commun

dunlipharder/mulet porc

zeebaars/bar commun

zeenaald/syngnathe

fint/alose feinte

ansjovis/anchois commun

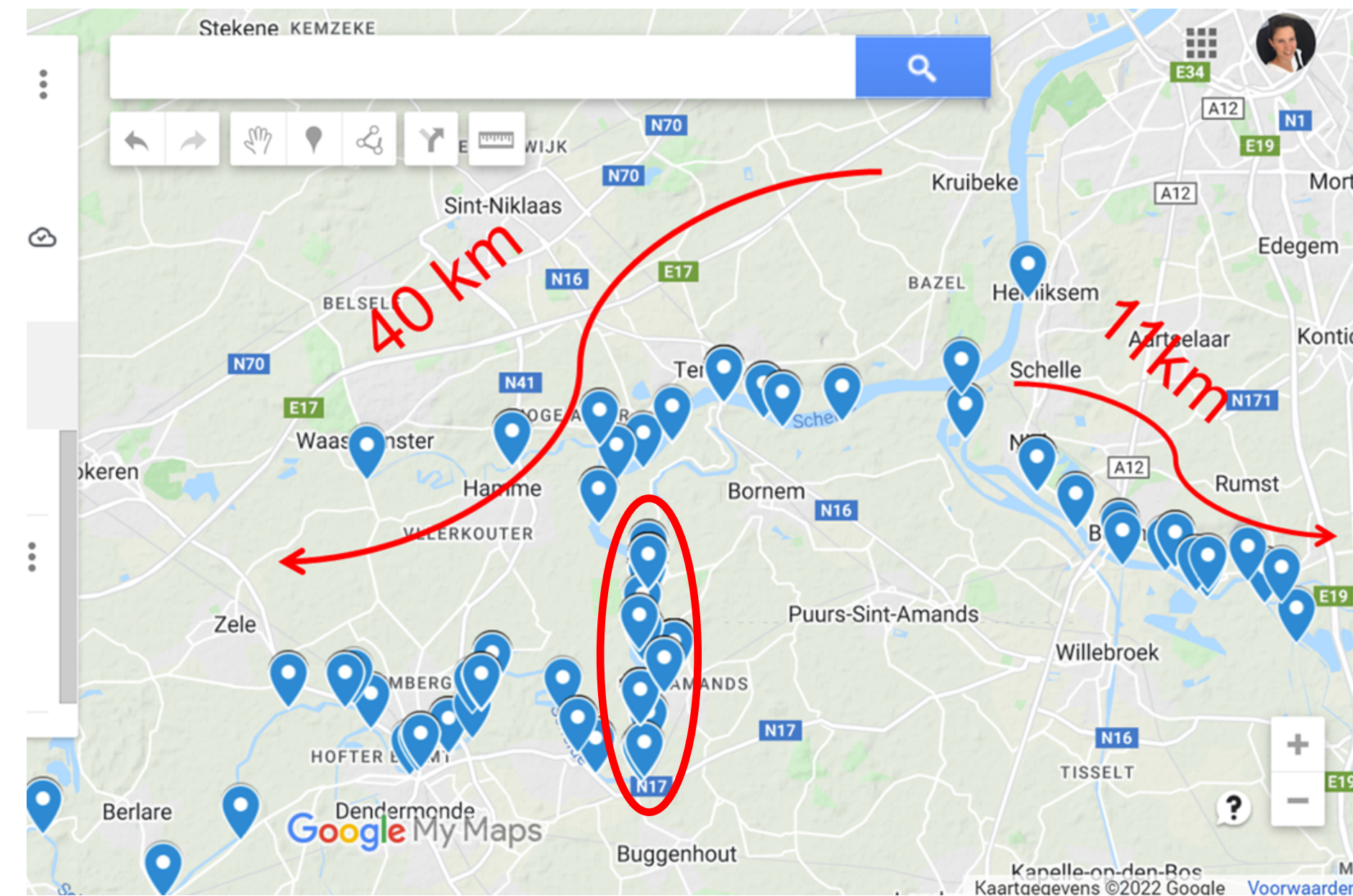

steenbolk/tacaud

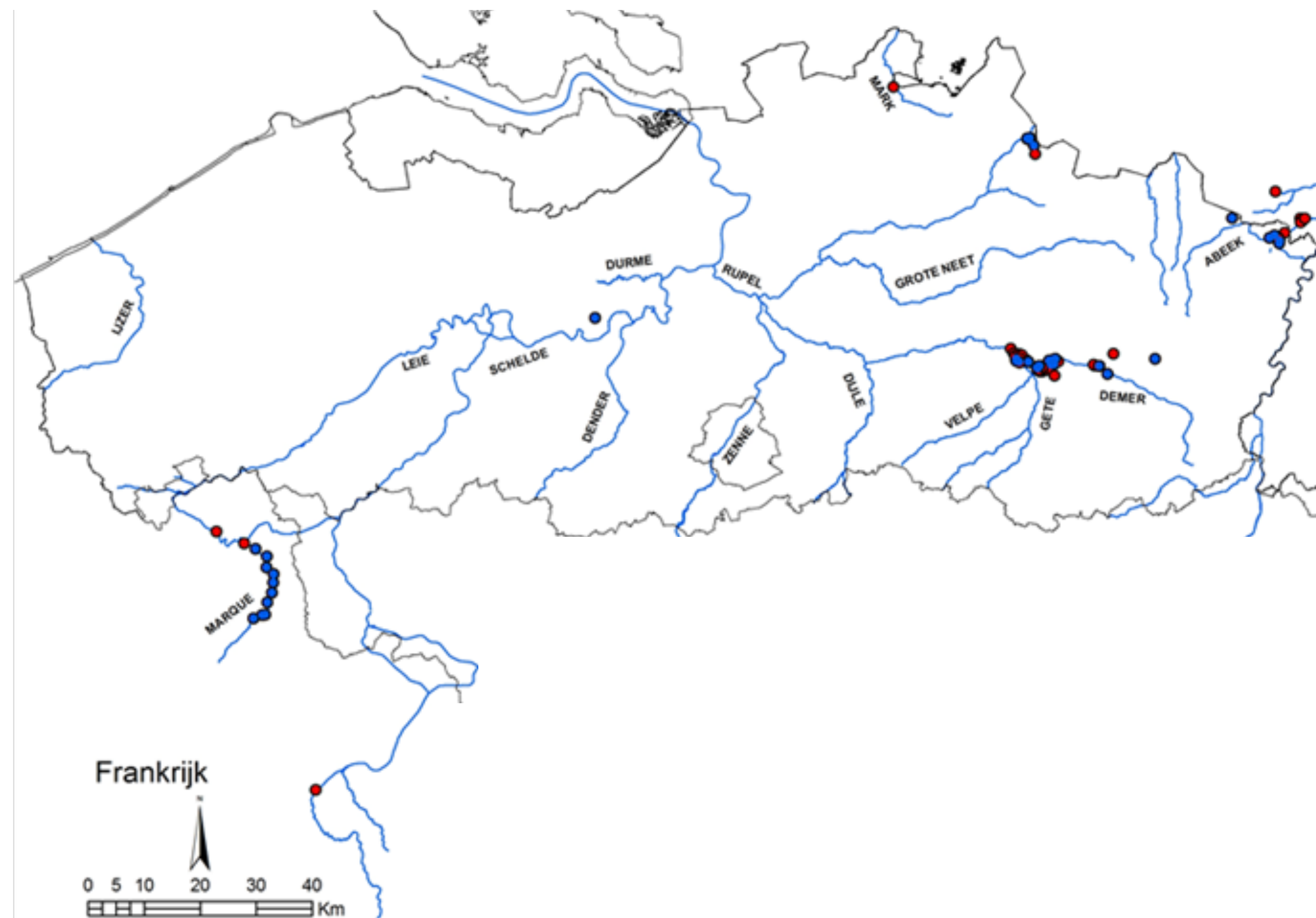
de terugkeer van de fint/alose feinte

- sterke achteruitgang vanaf 1900
- verdwenen 1930 – 1945
- 1996: 1e wn. Doel (koelwater)
- 2002 - 2010 sporadische vangsten (juvenielen)
- sinds 2012: jaarlijkse vangsten, incl. adulten
- sinds 2014: opnieuw paaicircels

kansen voor grote modderkruiper/loche d'étang?

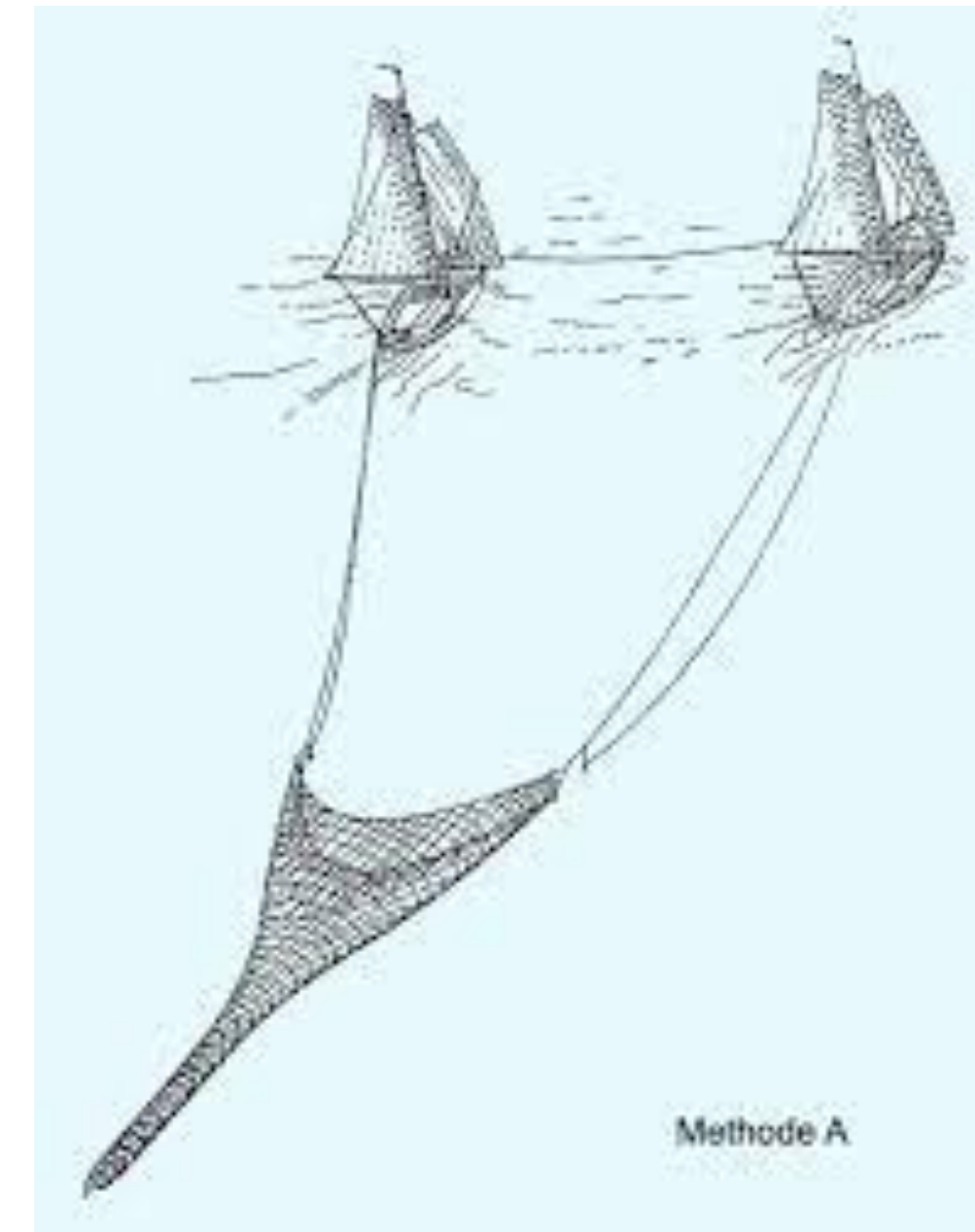

Wetterfische, Laubfrösche, Blutegel und Spinnen, die sichersten Wetterverkündiger! (Gutmann, 1842)

en wat met de Bovenschelde?

- ATKB – najaar 2018
- 4 stuwpannen
- vaargeul m.b.v. stortkuil
- oevers m.b.v. elektro en fuiken
- 21 vissoorten

Biomassa

snoekbaars/sandre (42%)

paling/anguille (18%)

brasem/brème commune (15%)

Densiteiten

zwartbekgrondel/gobie à taches noires (34 %)

blankvoorn/gardon (18%)

brasem/brème commune (16%)

snoekbaars/sandre (11%)

de opgang van de zwartbekgrondel/gobie à taches noires

2010

2015

2016

2018

2022

calamiteiten met grote gevolgen

9 april 2020: dijkbreuk en lozing van 100,000 m³ bietenpulp (Tereos Escaudoevres)

De Standaard Meest recent Binnenland Buitenland Opinie Economie Cultuur Sport Meer ▼

NA DIJKBREUK BIJ SUIKERFABRIEK IN CAMBRAI (FRANKRIJK)

Bietenpulp doodt duizenden vissen in Schelde

In een goed uur daalde het zuurstofgehalte van de Schelde aan de grens met Frankrijk naar 0 procent. Met man en macht werden stikkende vissen uit het water gehaald.

Franse autoriteiten minimaliseren – Franse vissers slaan alarm – snelle actie in Vlaanderen

t van je horen

vrt nws

11°C 152 km Zoek

Zuurstofpompen moeten massale vissterfte op de Schelde voorkomen

De Vlaamse overheid zet vandaag 6 grote beluchters in om extra zuurstof in de Boven-Schelde te pompen. Door vervuiling met Franse bietenpulp dreigen tonnen vis te sterven.

Radio 2, Wim Poté
di 21 apr 2020 10:05

Balans: 13,5 ton dode vis in Frankrijk, 50-70 ton in België (vnl. Wallonië)
Jan 2023: veroordeling Tereos tot boete van 9,5 milj. €

Nood aan grensoverschrijdende samenwerking!

maar ontdekking van elft/grand alose in de Bovenschelde!

100 jaar uitgestorven vis... dood teruggevonden in Schelde: “Dramatisch dat eerste vondst omkwam door vervuiling”

Sebastien Pieters, medewerker van het INBO, met de elft in zijn armen: een zeer uitzonderlijke vondst. — © INBO

De grote vervuiling van de Schelde veroorzaakte flink wat sterfte in het visbestand. Bij het opruimen van gestorven vissen vonden medewerkers van het INBO een elft, een vis die al meer dan 100 jaar niet meer voorkwam in de Schelde. “Jammer genoeg is de eerste waarneming in meer dan een eeuw een dood exemplaar”, zegt David Buysse.

Peter Malaise

Woensdag 29 april 2020 om 06:00

